

Jaarverslag van de Commissie van Toezicht
van Beveren
Jaar : 2019

A : De leden van de Commissie van Toezicht
Cc : Het centraal Secretariaat van de CTRG

I. De Commissie van Toezicht

A. Samenstelling

De Commissie van Toezicht van de gevangenis bestaat uit een voorzitter-magistraat, een secretaris, geneesheren, een advocaat en voor het overige vooral burgers uit de sociale sector.

Van januari tot augustus 2019 :

Voorzitter: dhr. Kristiaan Rotthier

Leden: dr. André Bolsens, mevr. Ann Cools, mevr. Kirsten Schrevens, mevr. Leen Van Laere, mr. Luc Truyens, dhr. Marc De Munck, mevr. Evelyne Martens, dr. Tony Vermeulen

Secretaris: dhr. Jochen Backer Overbeek

Vanaf september 2019 :

Voorzitter: dhr. Kristiaan Rotthier

Leden : dhr. Benedikt Vercammen, mevr. Jolien De Bruyne, mevr. Steffi De Cock, dhr. Luc De Haes, dhr. Marc De Munck, dr. Luc Dedecker, dhr. Ryan Groenwals, dhr. Peter Jensen, mevr. Hanne Nuyts, mevr. Nathalie Stout, M. Luc Truyens, dhr. Filip Van Bel, mevr. Christine Verheye, dhr. Jonas Vernimmen, dhr. Werner Van Poecke, dhr. Luc Van Acker

Secretaris : dhr. Jochen Backer Overbeek

B. Functioneren

De Commissie van Toezicht vergadert maandelijks elke derde dinsdag van de maand. Zij vergadert in de penitentiaire instelling van Beveren waar zij een vergaderruimte tot haar beschikking heeft gekregen.

Af en toe wordt iemand van de directie uitgenodigd op de vergadering. Ook medewerkers van andere diensten worden uitgenodigd om hun werkzaamheden toe te lichten aan de leden van de commissie.

Het personeel is over het algemeen behulpzaam. De medewerking met directeur Bury en directeur Adriaenssen verloopt positief. Zij zijn aanspreekbaar en bereid om zaken toe te lichten tijdens de vergadering van de commissie.

C. Behandeling van verzoeken van gedetineerde personen / Bemiddeling

Elke maand worden twee maandcommissarissen aangesteld. De maandcommissarissen vormen het aanspreekpunt van de commissie voor deze periode. Zij gaan in gesprek met de gedetineerden, meestal nadat deze een briefje in de daar toe voorziene brievenbus stopten.

Wanneer een klacht echter gevoelig is, complex, of wanneer de maandcommissaris een wederkerende problematiek vaststelt wordt dit besproken in de maandelijkse vergadering. Hier wordt dan met consensus een beslissing genomen. In een volgend gesprek geeft de commissie feedback aan de vraagsteller. Ze zullen ook de directie interpellieren of andere diensten die binnen de gevangenis werken (medische dienst, PSD, boekhouding, etc...)

Ten slotte nodigt de commissie regelmatig andere actoren binnen de gevangenis uit voor een bespreking van aangelegenheden die de gevangenis en de gedetineerden aanbelangen.

Alle brieven en gesprekken worden bijgehouden in een databank. De beslissingen die de commissie neemt worden besproken op de maandelijkse vergadering waarvan notulen worden genomen.

Een lid van de commissie volgt het gedetineerdenoverleg op.

D. De Commissie in cijfers

a. Aantal maandelijkse vergaderingen 2020

9 vergaderingen

b. Aanwezigheid van de leden tijdens de maandelijkse vergaderingen

Normaal niet meer dan 1 à 2 verontschuldigungen per vergadering

c. Aantal bezoeken in de penitentiaire inrichting

In deze periode werden ongeveer 3 à 4 bezoeken per maand verricht

d. Aantal ingediende verzoeken van gedetineerde personen

63 verzoeken

e. Aantal bemiddelingen

105 bemiddelingen

II. De penitentiaire inrichting – Gevangenis van Beveren

A. Werking

De penitentiaire inrichting Beveren opende officieel haar deuren op 14 februari 2014. De federale overheid koos voor de bouw van de nieuwe gevangenissen voor een publiek-private samenwerking door middel van een DBFM-overeenkomst. In deze overeenkomst zorgt een privépartner voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de gevangenis. De privépartner baat eveneens de keuken, de wasserij, het onderhoud en de groendienst uit met tewerkstelling van gedetineerden.

Na 25 jaar samenwerking tussen privé en overheid zal een kosteloze overdracht volgen.

Materiële omstandigheden van detentie

De inrichting is een moderne versie van de klassieke stergevangenis (Ducpétiaux model). De gevangenis is gelegen vlak naast de E17 van Antwerpen naar Gent op een terrein van 12 hectare naast een industrieterrein.

Naast de standaarduitrusting op de cel (tafel, stoel, bed, wastafel en toilet) beschikken de gedetineerden over faciliteiten zoals een douche, koelkast, plasmascherm, headset en toetsenbord. De gedetineerde richt zijn verblijfsruimte naar eigen goeddunken in, zolang dit het doorzoeken van de verblijfsruimte niet verhindert. De gedetineerden dragen hun eigen kledij.

Onthaal van nieuwe gedetineerden

Bij aankomst wordt de gedetineerde ingeschreven op de griffie van de penitentiaire inrichting. De gedetineerde overhandigt alle voorwerpen en deze waarvan het bezit niet toegelaten is worden in bewaring genomen. De gedetineerde ondertekent de inventaris van de in bewaring gegeven goederen en waarden.

Elke binnenkomende gedetineerde heeft binnen 24 uur na zijn aankomst in de gevangenis een onderhoud met de directeur. Tijdens dit onderhoud licht de directeur de gedetineerde in over zijn wettelijke en penitentiaire toestand en brengt hij hem de grote lijnen van het huishoudelijk reglement ter kennis. Een informatiebrochure wordt

overhandigd. Het huishoudelijk reglement is raadpleegbaar via PrisonCloud of in de bibliotheek.

De gedetineerde wordt geïnformeerd door de directeur over het bestaan van de commissie van toezicht en over de wijze waarop met de maandcommissaris contact kan worden opgenomen.

Hygiëne, voeding en leefruimte

De instelling stelt de gedetineerde gratis toiletartikelen ter beschikking. Bijkomende producten om de lichamelijke hygiëne te verzorgen zijn te verkrijgen via de kantine. De gedetineerde kiezen uit 3 menu's: het standaardmenu, halal menu en een vegetarisch menu. Het menu is te raadplegen via PrisonCloud.

De penitentiaire inrichting Beveren is de eerste gevangenis in België uitgerust met PrisonCloud: een beveiligd dienstenplatform voor gedetineerden, dat door Justitie werd ontwikkeld.

PrisonCloud biedt informatie en diensten aan op maat van de gedetineerden. Zij krijgen informatie over de gevangenis en kunnen vanuit hun cel telefoneren, producten bestellen in de webshops van de kantine, films huren, hun juridisch dossier inkijken, een gesprek of consult aanvragen met bepaalde diensten, beveiligde websites raadplegen, hun geld beheren, via e-learning studeren, enz. Zij hebben ook toegang tot informatie zoals het huishoudelijk reglement, de activiteitenkalender enz.

Gezondheid in de gevangenis

Bij aankomst wordt de gedetineerde gezien door een arts. Indien de gedetineerde een medisch consult wil kan hij dit te allen tijde aanvragen bij de medische dienst.

Dr. Guy Van Damme is hoofdgeneesheer van de penitentiaire instelling van Beveren en werkt samen met vier collega's, vijf verpleegkundigen, drie tandartsen, kinesisten en twee psychiaters. Eén keer per maand komt er ook een dermatoloog.

Dagelijks vindt een raadpleging plaats waar 35 tot 50 patiënten per dag gezien worden. Elke dag vindt er ook een stafvergadering plaats.

Van deze consulten wordt altijd een verslag bijgehouden. Vragen en opmerkingen van gedetineerden die aan de Commissie van Toezicht worden gesteld kunnen dus getoetst worden aan de realiteit door de commissiedokter.

Activiteiten van de gedetineerden

Door bemiddeling van de gevangenis kunnen voor eigen rekening kranten, tijdschriften en digitale media worden ontvangen. Kranten en tijdschriften zijn ook te bekomen via de

kantine. De bibliotheek werkt samen met de gemeentelijke bibliotheek van Beveren en biedt dus een ruim aanbod.

Afhankelijk van het regime van de gedetineerde kan hij deelnemen aan een ochtendwandeling, een namiddagwandeling en een avondwandeling. Sport- en spelmateriaal wordt ter beschikking gesteld op de wandeling. De gedetineerde kan zich inschrijven voor sportactiviteiten. Daarnaast worden er ook ontspanningsactiviteiten georganiseerd. Ten slotte kan de gedetineerde bezoek ontvangen op verschillende momenten van de dag.

Een gedetineerde kan werk aanvragen. De werkplaatsen bieden de mogelijkheid tot arbeid aan 100 gedetineerden. Zij kunnen ook onderhouds- en huishoudelijk werk verrichten zoals helpen in de keuken, de wasserij of onderhoudsdiensten.

Regime en discipline

Iedere vleugel van de gevangenis heeft een eigen penitentiair regime. Nieuwe gedetineerden starten in één vleugel waar ze onthaald en gescreend worden. In een andere vleugel is een sectie voorzien voor gedetineerden die een veiligheidsrisico of ongepast gedrag vertonen. De twee overige vleugels bieden een gestructureerd open regime aan waar gedetineerden kunnen deelnemen aan tal van activiteiten. De gedetineerden kunnen vrij bewegen tijdens welbepaalde momenten en bij elkaar op de cel gaan.

Sinds 2019 staat een nieuw project in de steigers (TRAJOP) waar de gedetineerde een traject in fasen aflegt. In elke nieuwe fase worden steeds meer vrijheden toegezegd en wordt het regime opener.

Overlegorgaan voor de gedetineerden

Het gedetineerdenoverleg wordt driemaandelijks georganiseerd. Het overleg verloopt ordelijk en constructief op basis van agendapunten voorbereid door de gedetineerdenvertegenwoordigers uit elk celblok. Dit gedetineerdenoverleg wordt door een commissielid bijgewoond.

Uitvoering van het individueel detentieplan

Van zodra een gedetineerde in Beveren blijft om zijn straf uit te boeten maakt de Psychosociale Dienst een detentie- en reclasseringsplan op voor betrokkene. De gedetineerde wordt structuur aangereikt die hem voorbereidt op re-integratie. De gedetineerde wordt niet behandeld volgens de gepleegde feiten, maar volgens zijn functionaliteit. Met name de dagbesteding tijdens detentie.

De doelstelling die de gevangenis van Beveren zich voorneemt is een maximale verantwoordelijkheid voor gedetineerden met maximale zinvolle dagbesteding (tewerkstelling en opleiding). Het dagschema van de gedetineerde bestaat uit tijdsblokken. Zij krijgen zelf de verantwoordelijkheid om activiteiten in te plannen.

B. Opmerkelijke gebeurtenissen / belangrijkste veranderingen binnen de inrichting

Mogelijke verhoging van het aantal gedetineerden naar 352

Met het sluiten van de gevangenis van Sint Gilles bestaat er nu een hoge druk van bovenaf om overflow te accepteren. Een maximum capaciteit van 352 zou daarom benut worden volgens de directie. Tot nu toe bleef de effectieve bevolking rond de 300 hangen.

Aanpak geradicaliseerde gevangenen

Op vraag van de regering werkt de gevangenis een systeem uit voor het aanpakken van geradicaliseerde gevangenen. In de gevangenis van Beveren zijn er momenteel 12 à 13 gedetineerden onder dit statuut, opgedeeld in vier categorieën. De eerste categorie zijn zij die effectief veroordeeld zijn voor terrorisme. De tweede groep zijn zij veroordeeld voor gemeenrechtelijke feiten. Bijvoorbeeld iemand die paspoorten verkocht aan terroristen. De derde categorie zijn teruggekeerde Syriëstrijders. Ten slotte de vierde groep zijn zij die gerapporteerd werden, bijvoorbeeld door andere gedetineerden. De meesten van de gedetineerden onder het statuut zitten op de eerste sectie, maar sommigen zelfs op regime.

Introductie van nieuw detentieprogramma

Introductie van een nieuw project genaamd Trajop. Het programma is gericht op gedetineerden die een potentieel gevaar vormen op vlak van radicalisering. Maar de toepassing zal worden uitgebreid naar elke gedetineerde die 'bijzondere aandacht' vereist. De bedoeling is dat een soort traject in fasen wordt afgelegd. Gedetineerden worden initieel geplaatst op de A-vleugel. Na positieve evaluatie verhuist de persoon naar de derde sectie, het gelijkvloers van de B-vleugel. Vervolgens naar de bovenste verdieping van de B-vleugel en daarna naar de bovenste verdieping van de C-vleugel, waar het regime opener is maar ze nog geen werk verrichten. Ten slotte naar de D-vleugel waar arbeid mogelijk is. Er komt dus veel verhuizing aan te pas, en men verwacht van de gedetineerden dat ze een soort stappenplan afleggen.

We verwachten dat dit project maar in 2020 goed in werking zal treden.

C. De penitentiaire inrichting in cijfers

Het complex bestaat uit vier gebouwen: een inkomgebouw, een dienstengebouw, een cellulair complex en een logistiek of werkgebouw met werkateliers. Er zijn 300 cellen waaronder 32 duocellen en 4 cellen voor gehandicapten. Elke cellenvleugel heeft verschillende ontspanningsruimtes en is voorzien van veiligheid- en strafcellencomplex.

a. Gevangenisbevolking

De instelling biedt plaats aan 312 mannelijke gedetineerden. Naast enkele verwezenen en niet-definitieven bevat de gevangenis van Beveren de eerder zware criminelen, met min. 5 jaar tot levenslange opsluiting.

b. Aantal personeelsleden

Dit werd voor 2019 niet onderzocht.

III. Het toezicht

Behandeling van vertrouwelijke informatie / Privacy

In oktober deed een gedetineerde zijn beklag dat vertrouwelijke briefwisseling hem uit de enveloppe werd bezorgd. Wanneer de gedetineerde dit aankartte bij de kwartiermeester werd hier geen gevolg aan gegeven.

Een commissielid merkte ook op dat tijdens de eenzame opsluiting cameratoezicht niet gemeld wordt terwijl dit wettelijk verplicht is. De gedetineerde wordt dit wel gewaar door een rood lampje dat brandt wanneer de camera aanstaat, maar wordt niet ingelicht.

De commissie meent dat de gevangenen een recht hebben op privacy en appelleerde de directie hierover.

Verlies van voorwerpen bij transfer

Bij transfer van een gedetineerde vanuit Hasselt werden per vergissing enkele dozen met persoonlijke bezittingen naar een andere penitentiaire instelling verstuurd in plaats van naar Beveren. Het resultaat van een rondvraag door de directie bij andere gevangenen was negatief.

Indien de bezittingen verloren blijken te zijn, kan de gedetineerde een schaderapport invullen om hiervoor vergoed te worden, maar dit kan een proces van lange adem zijn

aangezien de voorzitter van de FOD dit formulier persoonlijk moet ondertekenen. De eventuele schadevergoeding zou dan enige tijd (tot een jaar) op zich laten wachten...

We merken op dat een jaar een onredelijke termijn is voor deze terugbetaling en we wensen nader te onderzoeken of dit een standaard termijn is.

Bewaring camerabeelden

De commissie merkt op dat de camerabeelden maar één week worden bijgehouden. Wanneer in de toekomst de klachtencommissies van kracht worden gaat dit niet voldoende zijn.

Toename van Psychologische ondersteuning.

De penitentiaire inrichting breidt in 2019 haar capaciteit voor psychologische steun aan de gevangenen uit. Er is extra ondersteuning van twee psychiaters. De uren van één van de psychiaters werd midden 2019 uitgebreid.

We vinden dit een zeer positieve evolutie. De vraag naar extra ondersteuning op psychologisch vlak door gedetineerden bereikte regelmatig de commissie in 2019 en werd aangekaart in ons jaarverslag 2016.

IV. Advies en informatie voor de CTRG

In 2019 werd er geen advies of informatie verstuurd naar de Centrale Raad.